

DATUM
2018-03-12
ERT DATUM
2017-12-19

DIARIENR
2017/291-4
ER BETECKNING
Ku2017/02516/DISK

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Transpersoner i Sverige – Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor (SOU 2017:92)

Statskontoret ser positivt på att utredningen föreslår åtgärder för att förbättra levnadsvillkoren för transpersoner. Det ligger inte inom Statskontorets kompetens att kommentera alla förslag i betänkandet i detalj. Vi har därför valt att kommentera några aspekter som knyter an till styrning och finansiering av området.

Statskontoret

- tillstyrker utredningens förslag gällande samordning av och struktur på arbetet för hbtqi-personers rättigheter
- menar att uppdrag till myndigheter i syfte att förbättra transpersoners levnadsvillkor bör ingå i en sammanhållen struktur och att de sammanbundna konsekvenserna behöver analyseras
- avstyrker utredningens förslag till styrning av den könsbekräftande vården genom en överenskommelse mellan regeringen och Sveriges kommuner och landsting (SKL).

Bättre samordning av och struktur på arbetet för hbtqi-personers rättigheter

Statskontoret bedömer att utredningens förslag gällande samordning av och struktur på arbetet för hbtqi-personers rättigheter är rimliga. Förslagen ligger också i linje med de slutsatser och rekommendationer som vi lämnar i vår utvärdering av strategin för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.¹ Statskontoret anser precis som utredningen att strategin behöver förbättras och ser positivt på en mer konkret utformning av mål och uppföljning av myndigheternas arbete. Vi hänvisar här till de förslag vi lämnar i ovan nämnda utvärdering.

¹ Statskontoret (2016:13), *Utvärdering av strategin för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck*.

Vi föreslår i vår utvärdering av strategin att Migrationsverket och Statens skolverk ska läggas till som strategiska myndigheter. Statskontoret har inget att invända mot att ytterligare myndigheter läggs till, men regeringen bör då väga argument för att myndigheterna ska bli strategiska myndigheter mot nackdelar som exempelvis ökad arbetsbörda för myndigheterna. I likhet med utredningen anser vi att en myndighet bör få ett samordnande ansvar. Vi har ingenting att invända mot att Jämställdhetsmyndigheten får det ansvaret, förutsatt att myndigheten utses till strategisk myndighet.

Vidare har Statskontoret i en studie av regeringens styrning genom strategier och handlingsplaner² inte funnit någon avgörande skillnad mellan dokument som benämns strategier respektive handlingsplaner. Därför menar vi att det är av mindre betydelse hur dokumentet benämns. Dessutom är varken strategier eller handlingsplaner formella styrdokument, och därför behöver regeringen också besluta om exempelvis uppdrag till myndigheter för att styrningen ska få formell verkan.

Konsekvenserna av ett stort antal uppdrag till myndigheter behöver analyseras

Utredningen föreslår många nya uppdrag till myndigheter. Om det blir aktuellt att gå vidare med förslagen behöver regeringen ta initiativ till en analys av de samlade konsekvenserna av uppdragen. Analysen skulle exempelvis kunna göras i samband med att en ny strategi eller handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter tas fram, om det blir aktuellt. Statskontoret menar att det är en fördel om uppdragen ingår i en sammanhållen struktur, exempelvis i form av en strategi eller handlingsplan, speciellt med tanke på att de flesta föreslagna uppdrag är riktade till någon av de nuvarande eller föreslagna strategiska myndigheterna. Det skulle kunna förtydliga regeringens styrning och öka möjligheterna till genomslag och uppföljning.

Ytterligare underlag krävs för beslut om åtgärder för att förbättra den könsbekräftande vården

Statskontoret ser positivt på att åtgärder föreslås för att förbättra den könsbekräftande vården. Vi menar dock att ytterligare underlag krävs för att fastställa hur åtgärderna kan utformas och om en överenskommelse mellan regeringen och SKL är den mest lämpliga formen. Vi saknar även förslag på hur det statsbidrag som föreslås ska finansieras. Statskontoret avstyrker därför utredningens förslag avseende den könsbekräftande vården.

---

² Statskontoret (2017), *Strategier och handlingsplaner. Ett sätt för regeringen att styra?*, Om offentlig sektor.

Om regeringen väljer att gå vidare med förslaget anser vi att en närmare analys av hur förslaget förhåller sig till relevanta bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen är nödvändig. Det handlar exempelvis om att den som har det största behovet av vård ska ges företräde och att landstingen ansvarar för att planera hälso- och sjukvården utifrån behovet av vård.

När det gäller formen för styrningen vill vi påpeka följande:

- Statskontoret har i rapporten *Överenskommelser som styrmedel*³ framfört att överenskommelser kan vara ett bra sätt att sätta ett område i fokus, men att det finns ett stort antal överenskommelser inom vården och omsorgen. Parterna bör därför sträva efter att minska antalet överenskommelser för att inte riskera att motverka syftet med arbetet.
- I samma rapport konstaterar vi att överenskommelser har förutsättningar att fungera väl om de syftar till att utveckla kunskap eller systematisera arbetsätt. Det huvudsakliga syftet med den föreslagna överenskommelsen är att göra vården mer jämlik över landet och att öka resurserna till vården för att korta väntetiderna. Vi menar att en överenskommelse kan vara mindre lämplig för att uppnå det syftet.
- Resonemangen i betänkandet kring alternativa sätt att komma till rätta med problemen i den könsbekräftande vården, till exempel ett standardiserat vårdförlopp, är begränsade.

Statskontoret noterar också att utredaren har lagt fokus på att öka resurserna till den könsbekräftande vården, bland annat för att minska kötiderna. Det betyder att utredaren delvis har utrett en annan fråga än den som lyfts fram i direktiven, nämligen hur välbefinnandet kan öka hos dem som väntar på vård och behandling.

I betänkandet presenteras ytterligare möjliga åtgärder för att förbättra den könsbekräftande vården, till exempel bättre information till vårdgivare och vårdtagare, som regeringen kan ta i beaktande i den fortsatta beredningen.

---

³ Statskontoret (2015), *Överenskommelser som styrmedel*, Om offentlig sektor.

T.f. generaldirektör Tony Malmborg har beslutat i detta ärende.
Utredningschef Jessica Bylund och utredare Sara Berglund, föredragande,
var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Tony Malmborg

Sara Berglund